

Kwalitatief onderzoek Visie op planning en control 2023

1. Inleiding

Zoals u weet wordt er gewerkt aan een actualisatie van de visie op planning en control. Daarmee wordt opvolging gegeven aan de motie van de raad van 20 december 2021. Als basis voor de actualisatie wordt gewerkt met een kwantitatief- en een kwalitatief onderzoek. Voor het kwantitatieve onderzoek is een enquête uitgezet in december 2022. De basis van dit onderzoek was de door de raad vastgestelde startnotitie op 21 november 2022 'Visie op planning en control'. In de startnotitie zijn vooral vragen opgenomen die betrekking hebben op het instrumentarium van de planning en control.

In het kwalitatieve deel van het onderzoek willen wij graag met u in gesprek. Dit gesprek zal gaan over de volgende zaken:

1. We delen de belangrijkste uitkomsten uit het onderzoek en willen met u in gesprek of u deze uitkomsten herkent en er iets aan toe wilt voegen cq een extra toelichting wilt geven.
2. Planning en control is meer dan enkel het instrumentarium. Uit het kwantitatieve onderzoek zijn onder meer adviezen gegeven die richting geven voor een bredere opzet van de visie op planning en control. We willen graag met u het gesprek voeren over een eerste denklijn qua onderwerpen die in de nieuwe visie aan de orde kunnen komen.

2.1 Algemeen beeld

Een eerste beeld vanuit het onderzoek is dat er een goede betrokkenheid is op de P&C. Aan het onderzoek is deelgenomen door leden van de auditcommissie, medewerkers van de griffie, collegeleden, directie en management als ook betrokken ambtenaren bij de P&C.

Van de deelnemers heeft het grote merendeel alle stukken gelezen, zowel kadernota, begroting als de jaarrekening. De verschillende P&C instrumenten worden beoordeeld met cijfers die gemiddeld uitkomen tussen een 6 en een 7. Er worden dan ook mogelijkheden gezien voor verbetering.

Algehele beeld:

- het kan compacter; er staan nu erg veel teksten waarbij het niet altijd helder is waar we aan werken en of we doelen wel of niet bereikt hebben;
- de link tussen doelen (of opgaven) en middelen kunnen duidelijker in beeld worden gebracht;
- de toegevoegde waarde van alle P&C instrumenten mag duidelijker, en ook de rolverdeling tussen raad, college en ambtelijke organisatie met verschillende informatiebehoeften;

Voor wat betreft de financiën wordt het ervaren als veel details, hoewel dat soms ook als prettig wordt ervaren. De wens is aanwezig om meer inzicht te krijgen in langere termijndoelen en het verband te leggen naar middellange termijn en korte termijn acties en te besteden middelen. Met name het verband tussen middelen en de doelen uit het coalitie akkoord mogen duidelijker worden.

De financiën mogen eenvoudiger gebracht worden. Meer op hoofdlijnen met tevens inzicht in financiële keuze mogelijkheden.

Vraag 1.

Herkent u dit algehele beeld?

2.2. Kadernota

Het is niet voor iedereen duidelijk hoe het proces van de kadernota verloopt. Dit verschilt nog wel eens per jaar. Tevens is onduidelijk hoe de inhoudelijke voorstellen in de kadernota tot stand komen, welke afwegingen worden er door wie gemaakt als ook welke keuzes zijn er voor de raad om te maken bij de kadernota. Ook is het niet duidelijk wanneer en hoe fracties invloed kunnen uitoefenen op de kadernota.

Er lijkt dan ook een sterke behoefte te zijn om een helder proces te schetsen, en ook het doel van de kadernota scherper te krijgen.

Vraag 2.

Herkent u dat het proces van de kadernota duidelijker mag worden, en ook dat er meer duidelijkheid mag komen wat er wel en wat er niet aan inhoudelijke doelen is opgenomen in de kadernota?

Voor wat betreft het financiële deel in de kadernota zijn de meningen verdeeld over de vraag of er wel of geen sluitend perspectief geboden moet worden in dit document. Ook het wel of niet verwerken van de impact van een meicirculaire in de kadernota geeft geen eenduidig beeld. Er zijn voorstellen/adviezen meegegeven om de kadernota vooral in te zetten voor kaderstelling, doelen te benoemen die we willen realiseren als ook keuzes die gemaakt kunnen worden in relatie tot de (financiële) ruimte die er op dat moment is. En ook om zo mogelijk ambities te prioriteren.

De wens is tevens om vervolgens in de begroting uitwerking te geven aan de doelen / ambities en op basis van voortschrijdend financieel inzicht dan aan te geven waar wel en geen opvolging aan gegeven kan worden (dit mede op basis van prioritering die in kadernota is vastgesteld).

Vraag 3.

Herkent u het beeld van verschil van inzicht. En wat vindt u van de voorgestelde wens met betrekking tot de kadernota?

2.3. Begroting

De begroting wordt als een erg groot, omvangrijk document ervaren. Er wordt dan ook door meerdere deelnemers verzocht om een compacter document, wat beter leesbaar is en ook toegankelijker. Daarbij is tevens opgemerkt dat de digitale versie minder toegankelijk is dan een PDF vorm.

Vraag 4. Vindt u dit ook?

Tevens zijn er wensen voor verbeteringen waarbij gedacht wordt aan:

- de opgaven mogen wel beter naar voren komen. Zo mogelijk kan er gedacht worden aan een andere programma inrichting die meer recht doet aan de strategische doelen/opgaven en waarbij tevens aandacht is voor een evenwichtigere verdeling qua middelen per programma;
- de middelen kunnen beter gekoppeld worden aan de te bereiken doelen; ook de toelichting op de financiële middelen mag eenvoudiger/begrijpelijker;
- het gebruik van indicatoren kan beter zodat inzicht ontstaat of we lange termijn doelen wel bereiken met het beleid en met de activiteiten die we doen. Een paar trendlijnen kunnen daarbij helpen; enkel cijfers en percentages zeggen niet zoveel. Het gebruik van een paar indicatoren kan helpen als deze ook echt beïnvloedbaar zijn, gemeten worden en een verband hebben met onze doelen.

Vraag 5. Herkent u deze wensen? Licht toe.

Het is lang niet altijd duidelijk hoe investeringen bijdragen aan de doelen/ambities van de raad, en hoe deze in de begroting zijn opgenomen. Inzicht in het verloop van investeringen kan beter, als ook hoe deze bijdragen aan doelrealisatie.

Vraag 6. Kunt u zich daar in vinden?

Paragrafen en bijlagen:

Voor wat betreft de paragrafen en de bijlagen zijn er een aantal adviezen naar voren gekomen.

Zo kan de paragraaf lokale heffingen wel compacter en beter inzicht bieden in de ontwikkeling van lokale lasten waarbij gedacht kan worden aan visualisatie/trends.

Ook de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kan verbeterd worden zodat de raad dit deel beter begrijpt en hierop kan sturen.

Met betrekking tot de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen is er sterk de wens dat de relatie naar meerjarige onderhoudsplannen beter naar voren komt, als ook de relatie met doelstellingen cq vastgestelde beleidskaders op dit vlak. Ook een beter inzicht in mogelijk achterstallig onderhoud en hoe we daar mee omgaan is gewenst.

Met betrekking tot alle bijlagen is de strekking dat deze veelal niet worden gelezen en geen toegevoegde waarde hebben. Alleen het overzicht van investeringen wordt als waardevol en belangrijk gezien.

Vraag 7. Herkent u zich in deze punten?

2.4. Tussentijdse rapportages

Er is geen eenduidig beeld over de toegevoegde waarde van tussentijdse rapportages. Wensen die betrekking hebben op de tussentijdse rapportages zijn:

- de tussentijdse rapportages meer toespitsen op afwijkingen ten opzichte van geformuleerde doelstellingen, tijdspad, financiën en risico's;
- De tussentijdse rapportage compacter en beter leesbaar maken, mogelijk met een dashboard;
- Maak helder welke inzichten de rapportage kan bieden, als voorbeeld is genoemd dat de eerste rapportage weinig financiële bijstellingen kent en de tweede rapportage dat meer heeft;
- Breng een duidelijke relatie aan tussen de beleidsinhoudelijke en financiële ontwikkelingen;
- Maak duidelijk welke functie de tussentijdse rapportage heeft.

Vraag 8.

Bent u het eens met de geformuleerde wensen? Licht toe.

2.5. Verbonden partijen

Voor de privaatrechtelijke verbonden partijen kent gemeente Den Helder sinds kort een aparte halfjaar rapportage. Dit is in ontwikkeling en deze stap wordt als positief gezien. Het sturen en monitoren van verbonden partijen kan beter. Gedacht kan worden aan een meer kritische blik vanuit het college op het reilen en zeilen van verbonden partijen, met name de privaatrechtelijke verbonden partijen.

Vraag 9.

Herkent u dit? Licht toe.

3. Afsluitende punten

Als afsluitende adviezen zijn o.a. meegeven dat een visie op planning en control meer is dan het instrumentarium.

P&C is het (in)richten en besturen van de organisatie om doelstellingen en maatschappelijke effecten te realiseren:

Planning: het vastleggen hoe een gemeente haar doelen wil realiseren, in welke periodes en welke middelen daarvoor nodig zijn;

Control: het monitoren, toetsen en verantwoording afleggen ten aanzien van de plannen en op basis daarvan, indien nodig, bijsturen.

Vanuit het onderzoek halen we de volgende lijn die in een visie planning en control aan bod kan komen:

- In de visie worden kaders opgenomen waarin de spelregels van Planning & Control worden vastgelegd;
- geef in de visie duidelijkheid over de rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de actoren en de functie en doelstelling van de relevante instrumenten;
 - o geef duidelijkheid over de rollen voor raad, college, directie en ambtelijke organisatie, met elk een eigen informatiebehoefte op ieder zijn/haar eigen niveau (strategisch, tactisch, operationeel)
 - o geef duidelijkheid over de financiële rapportagegrenzen. Bij voorbaat een combinatie tussen een redelijk drempelbedrag, waarbij bij politiek gevoelige onderwerpen ook bij lagere bedragen de gemeenteraad tijdig geïnformeerd wordt. Dit laatste vraagt vertrouwen en bestuurlijke sensitiviteit.

Vraag 10.

Kunt u zich in de definitie van planning en control en de genoemde punten herkennen? Licht toe.

Vraag 11.

Heeft u aanvullend nog aandachtspunten die ons mee wilt geven?

4. Vervolg proces

Februari	opstellen onderzoeksverslag + raamwerk nieuwe visie P&C
Februari/maart	bespreken onderzoeksverslag + raamwerk nieuwe visie P&C ambtelijk
Maart	bespreken onderzoeksverslag + raamwerk nieuwe visie P&C auditcommissie
Maart/april	uitwerken visie op P&C
April / mei	bespreken nieuwe visie P&C met portefeuillehouder
Mei/juni	bespreken nieuwe visie P&C met auditcommissie
	Daarna volgt voorstel tot vaststellen visie P&C